

ספור הדגל של מדינת ישראל

יהודי תימן טסים לישראל במרבד הקסמים, 1949-1950.

תכנית למוזדים להוצאת ישראל

מהדורת נסוי 2018

ספור הדגל של מדינת ישראל

ספור הדגל של מדינת ישראל מתחיל בתורה בספר במדבר כשהשבטים חנו במדבר תחת דגלם (when the 12 tribes formed the camps in the desert under their flag).

הדגל גם לווה (accompanied) את היהודים במרד גטו ורשה (Warsaw Ghetto Uprising) וסיים את מלחמת העצמאות בהרמת הדגל בעיר אילת (concluded the War of Independence with the raising of the flag in Eilat). הדגל גם הגיע לכפת הסלע (the Dome of the Rock) במלחמת ששת הימים. מה ספורו של הדגל שלנו?

מהו דגל?

דגל הוא סימן או סמל שהעם הזה והארץ הזאת היא שלנו. אנחנו השולטים (rulers). הדגל של כל מדינה מעביר מסר (message) לארצות אחרות ועמים אחרים שלעם שגר בארץ הזאת ישנם ערכים מסוימים (values) – במה העם הזה מאמין?

תסתכל על הדגל של ארצות הברית. לפי הדגל האמריקאי, מה המסר שהעם האמריקאי רוצה להעביר לאחרים? (what is the message of the US flag?)

תסתכל על הדגל הקנדי. לפי הדגל הקנדי, מה המסר שהעם הקנדי רוצה להעביר לאחרים? (What is the message of the Canadian flag?)

הדגל הזה תמיד עם הצבא כדי שכל חיל ירגיש גאה (proud) בארצו. היום שרים את ההמנון ומביאים את הדגל למשחקי ספורט – כדורגל, פוטבול, הוקי ובייסבול. **מדוע**

לדעתך? האם זה נכון והאם זה מכבד לדגל?

בהרבה ארצות בעולם ישנם כיום אנשים שלא נולדו בארץ. הדגל הוא כלי לאחד (unify) את העם סביב הערכים של המדינה שהדגל מייצג (represents).

הדגל הוא סמל קטן שמייצג את ההיסטוריה, הגאוגרפיה, התרבות, הפוליטיקה ולפעמים גם את הדת (religion) של מדינה. גם לצבועים של הדגל ישנה משמעות (meaning).

תקראו בגוגל מה מסמלים הדגלים של ארצות הברית וקנדה והצבועים שלהם.

מאין (מאיפה) הגיע המגן דוד ואיך הוא נהיה לסמל של היהדות?

המגן דוד הוא סמל יהודי רק כמה מאות שנים. מגן דוד מרכב (is made up of) משני

משלשים אחד על השני. It is made up of two triangles on top of each other.

צוירים כאלה נמצאו במשך השנים אבל לא היה להם קשר לעם היהודי. ב-1354 נתן קארל הרביעי רשות ליהודי העיר פראג ליצר (create) לעצמם דגל והם בחרו במגן דוד.

כשהקיסר בא לבקר את הקהלה או כאשר הם באו לפני הקיסר הם באו עם דגלי המגן

דוד שלהם (When the Jewish community came to see Karl, they used their flag). מהמאה ה-19 מופיע המגן דוד על הפרכת לפני ארון הקודש (the curtain in front of the Ark) וגם על ספרים יהודיים.

בתקופה המודרנית (in the modern period) נבחר המגן דוד כדגל של הקונגרס היהודי הראשון ב-1897 עם מגן דוד בצבע כחל. הבחירה הזאת הייתה גם סמל של דמוקרטיה בגלל שהרצל הציע סמל אחר שלא נבחר על ידי רב הקונגרס.

הרצל כתב בספר שלו "מדינת היהודים" ב-1896, שנה לפני הקונגרס הציוני:

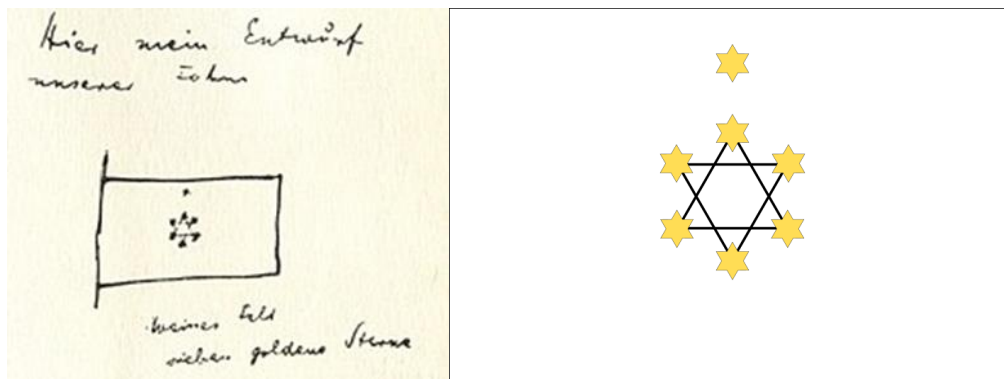
"We have no flag, and we need one. If we desire to lead many men, we must raise a symbol above their heads. I would suggest a white flag, with seven golden stars. The white field symbolizes our pure new life; the stars are the seven golden hours of our working-day. For we shall march into the Promised Land carrying the badge of honor."

דוד וולפסון, חבר של הרצל ומנהיג ציוני חשוב בקונגרס הציוני הראשון, כתב:

חשבתי הרבה על איזה דגל יקשט את הקירות (adorn the walls of the Congress) של הקונגרס. ואז נזכרתי שכבר יש לנו דגל והוא כחל ולבן. זו הטלית שאנו לובשים כשאנחנו מתפללים. נוציא את הטלית מתוך השקית (bag) ונפרש (unroll) אותה, שעם ישראל וכל אמות העולם יראו. אז הזמנתי טלית (I ordered a Talith) וצירנו מגן דוד

בְּאַמְצֵעַ. כִּד נולד הדגל הלאומי (national) שֶהָיָה עַל קירות הקונגרס הציוני הראשון.
הדגל גם נקרא הדגל הציוני.

הדגל נהיה הדגל הציוני אחרי הצבעה (vote) בקונגרס ה-18 בשנת 1933.
הדגל שֶהָרָצַל הָצִיעַ (proposed) הָיָה עִם שִׁבְעָה כּוֹכָבִים, לְסִמּוֹל שִׁבְעַת עֲבוּדָה בְּיוֹם.

צורה של מגן דוד כְּבֵר הופיעה בכתב יד (manuscript) מֵלִינִינגְרַד ב־1008.

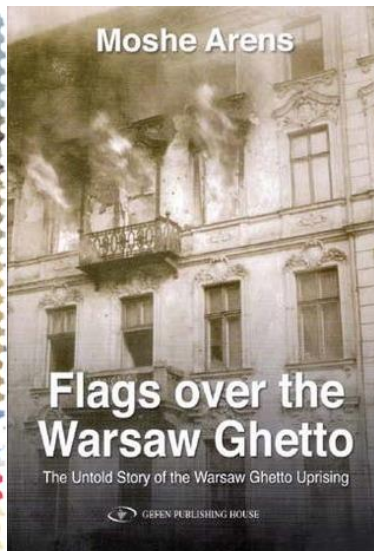
נִמְצָא שִׁיר גָּאֻלָּה מְרֻגֵּשׁ שֶכָּתַב יְהוּדֵי בּוּלְגָרִי, עֲזָרִיאֵל יְחִיאֵל רוֹזֶאנִיס, ב־1832. הַשִּׁיר נֶחְשָׁב
לְרֵאשׁוֹן שֶמַּחְבֵּר אֶת סִמּוֹל הַמָּגֵן דָּוִד וַחֲזֵרַת יִשְׂרָאֵל לְאַרְצוֹ :
A Sephardi song that makes reference to the Magen David.

דָּגַל יְהוּדָה נִשָּׂא נָא לָנוּ,
מִגֵּן דָּוִד עַל פָּנָיו יִתְנוּסֶס
וּמִלָּךְ נִמְלִיכָה, אֵל נָא נִהְיֶס,
וּמִדֵּי גֵאֻלָּה נִלְבָּשׁ נִתְעַלֵּס.

הַשִּׁיר נִכְתֵּב בְּלֹאדִינוּ (סִפְרֻדִּית יְהוּדִית) וְתִרְגַּם לְעִבְרִית. תִּמְצְאוּ אֶת הַשִּׁיר בְּלֹאדִינוּ
וּבְעִבְרִית בְּסוֹף הַטֶּקֶסֶט הַזֶּה.

הַמִּגֵּן דָּוִד הִצָּהב גַּם הָיָה סִמָּל שֶׁהִנָּאֲצִים הַגֶּרְמָנִים הִכְרִיחוּ אֶת הַיְּהוּדִים לָשִׂים עַל הַבָּגָד
הַחִיצוֹן שֶׁלָּהֶם שְׂכָלִם יִדְעוּ שֶׁהֵם יְהוּדִים.

בְּמֶרֶד גִּטוֹ וִרְשָׁה הַרִימוּ הַיְּהוּדִים דָּגַל יְהוּדִי עִם מִגֵּן דָּוִד וְשָׂמוּ אוֹתוֹ עַל יָד הַדָּגַל הַפּוֹלְנִי
בְּגִטוֹ. הַדָּגַל הַיְּהוּדִי הִכְעִיס מְאוֹד אֶת הַמְּפַקֵּד הַגֶּרְמָנִי יוֹרְגֵן שְׁטְרוֹפּ יוֹתֵר מִהַמֶּרֶד עֲצָמוֹ.
הַדָּגַל הַיְּהוּדִי הָיָה סִמָּל שֶׁל הַמֶּרֶד בְּעֵינֵי הַמּוֹרְדִים הַיְּהוּדִים וְגַם בְּעֵינֵי הַגֶּרְמָנִים שֶׁנִּלְחֲמוּ
לְהוֹרִיד אֶת הַדָּגַל. בּוֹל יִשְׂרָאֵלִי יֵצֵא לְזָכַר הַמִּקְרָה בְּמֶרֶד גִּטוֹ וִרְשָׁה.

ב-18 ביוני 1947 הגיעה ארצה האנִיָּה אֶקְסוֹדוּס (the ship Exodus) לְאַחַר הַרְבֵּה קִשְׁיִים
בְּדֶרֶךְ עִם 1000 יְהוּדִים. עַל שְׁנֵי תִרְנִיָּה (flag poles) הָיָה הַדָּגַל הַצִּיּוֹנִי.

אחד הדגלים נשאר אחרי הספור העצוב אבל אבד עם השנים.

החילים היהודים שנלחמו על יד הבריטים נגד הגרמנים במלחמת העולם השנייה נקראו הבריגדה היהודית. על הכתף של החילים היה מגן דוד.

החילים של הבריגדה גם הרימו את הדגל הציוני יחד עם הדגל הבריטי ורבו עם המפקדים (officers) שלא הסכימו לדגל הציוני בנוסף לדגל הבריטי (The British officers did not allow the Jewish flag at first). יום אחד (בחדש תשרי) הגיעו כל החילים של הבריגדה עם דגל ציוני, והמפקדים הבריטים שנו את דעתם. מר משה שרת, מנהיג ציוני חשוב, הגיע לבריגדה, והוא הביא דגל ציוני ללוחמים. הוא דבר אליהם, ולנאום (his speech was called the Flag Speech) שלו קוראים "נאום הדגל". זו הייתה הפעם הראשונה שחילים נלחמו תחת דגל יהודי.

אחרי שמדינת ישראל קמה, היה משה שרת שר החוץ (Foreign Minister) הראשון של המדינה. ב-1949 התקבלה מדינת ישראל לאו"ם (UN) ומשה שרת השתתף בטקס הרמת דגל ישראל באו"ם (He participated in the ceremony of raising the Israeli flag at the UN). שם הוא דבר ולנאום שלו קראו נאום הדגל השני.

לזכר הארוע שמו את תמונת הדגל על השטר של 20 שקל עם התמונה של משה שרת.

בִּישׁוּב הַשְּׁתַּמְשׁוּ בְּדָגָל כָּחַל לָבָן. קִיָּם וְכוּחַ אִם הַדָּגָל נֹצֵר (was created) בְּנִס צִיּוֹנָה אוֹ
בְּרֵאשׁוֹן לְצִיּוֹן. בְּרֵאשׁוֹן לְצִיּוֹן אָמְרוּ שֶׁהַדָּגָל נֹצֵר בְּמוֹשָׁבָה בִּימֵי הָעֲלִיָּה הָרִאשׁוֹנָה וְהַתְּנוּעָה
הַצִּיּוֹנִית (The Zionist Movement) הַשְּׁתַּמְשָׁה בְּדָגָל שְׁלָהֶם. לָפִי מָה שֶׁמִּסְפָּרִים אֲנִשִּׁי
רֵאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָאִשָּׁה פָּאנִי מְאִירוֹבִיץ' הַצִּיָּה אֶת הַדָּגָל הַכָּחַל לָבָן בְּחִיגַת הַשָּׁנָה הַשְּׁלִישִׁית
לְרֵאשׁוֹן לְצִיּוֹן ב־1885.

לָפִי אֲנִשִּׁי נִס צִיּוֹנָה נֹלַד הַדָּגָל אֶצְלָם בְּשָׁנַת 1891 עַל יְדֵי מִיכָאֵל הַלְפֶּרֶן.

בִּימֵים הָהֵם הָאִימְפֶּרִיָּה הָעוֹתִמָּאנִית שְׁלָטָה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְהָיוּ שֶׁפָּחְדוּ לְהַצִּיג דָּגָל שְׁאִינוֹ
עוֹתִמָּאנִי מִפְּנֵי תְּגוּבוֹת הַשְּׁלֹטוֹן (They feared the reaction of the Ottomans).
כִּנְרָאָה הַדָּגָל נִשְׁמַר בְּסוֹד, וְיָכוֹל מְאוֹד לִהְיוֹת שֶׁכְּשֶׁדָּוִד ווֹלְפֶסוֹן הַצִּיג אֶת הַדָּגָל לְקוֹנְגְרֶס
הַצִּיּוֹנִי ב־1897 הוּא בְּאֶמֶת לֹא יָדַע עַל הַדָּגָל שֶׁל רֵאשׁוֹן לְצִיּוֹן וְלֹא עַל הַדָּגָל שֶׁל נִס צִיּוֹנָה.

המקום שבו הוצג הדגל בנס ציונה

לפני קום המדינה נסו היהודים להגיע לארץ עם אניות אבל הבריטים לא נתנו ליהודים להכנס. הרבה יהודים באו ארצה בתקופה זו שנקראת "העפלה". אחת האניות הידועות שהגיעו ארצה הייתה האניה "אקסודוס".

על האניה היה דגל ישראל.

דגל מדינת ישראל

כַּשֶּׁדּוּד בֶּן גּוּרִיּוֹן קָרָא אֶת מִגְלַת הָעֲצָמָאוֹת בְּה' בְּאֵיר תש"ח הָיוּ מֵאַחֲזָרָיו שְׁנֵי דִגְלִים עִם מִגֵּן דָּוִד בְּאֶמְצֵעַ.

תִּסְתַּכְּלוּ עַל הַתְּמוּנָה וּתְנַסּוּ לְהַצְבִּיעַ עַל הַטְּעוֹת בַּדֶּגֶל. רִמָּז: תִּסְתַּכְּלוּ בַתְּמוּנָה הַבָּאָה שֶׁל הַדֶּגֶל.

הַדֶּגֶל מְבַסֵּס (is based) עַל הַטְּלִית שֶׁיֵּשׁ לָהּ פָּסִים בְּשְׁנֵי צִדֶּיהָ. הַצָּבֵעַ תִּכְלֶת (blue) בָּא מֵהַצִּיּוֹת (וְנִתְּנוּ עַל צִיּוֹת ט"ו, ל"ח).

הדגל שנבחר להיות הדגל של מדינת ישראל ב-28 באוקטובר, 1948.

בול הדגל – 31 במרץ 1949

שקמה מדינת ישראל עדין לא היתה ממשלה (There was no elected government when the state was created.). במקומה היתה עד הבחירות (elections) מועצת המדינה הזמנית (temporary council) שהקימה את ועדת הסמל והדגל (committee for the Flag and the Emblem). הועדה קבלה הרבה הצעות לדגל חדש אבל רב ההצעות היו דומות לדגל הציוני הראשון.

ההצעה של אוטה וליש התקבלה על ידי הועדה. היא כללה שני פסים כחלים על רקע (background) לבן. באמצע היו שבעה כוכבים בצבע זהב לזכר הרעיון של הרצל. החליפו את המגן דוד לזהב לזכר את השואה. היה גם רעיון לשים תמונה של אריה שניזכיר את הסמל של הקונגרס הציוני הראשון.

היו הצעות נוספות, אבל בסוף בחרו בדגל הציוני של הקונגרס בלי שנויים (with no changes), מפני שהוא היה כל כך פופולרי בין היהודים בעולם. משה שרת אפלו כתב לשאל את דעתו של קהלות יהודיות בעולם עד שב-28 באוקטובר 1948 התקבל הדגל בהצבעה של הועדה.

לקראת סוף מלחמת העצמאות, כשצה"ל הגיע לאילת, לא היה דגל להרים כשאילת נכבשה. החילים צבעו דגל עם דיו (ink). הספור נהפך לחלק מספורי הגבורה של מלחמת העצמאות.

הרמת דגל הדיי באילת בסוף מלחמת העצמאות 1948

פחות ידוע הוא הספור המרגש של חייל בשם שמרית גוטמן שהיה סיר (tracker) בצה"ל בימי מלחמת העצמאות. הוא וחבריו הגיעו לים המלח בלילה וטפסו (crawled) כל הלילה עד שהגיעו לעין גדי. בפקר, לפני סיום המלחמה, הם הרימו את דגל ישראל מעל עין גדי.

ספורי הדגל ממשיכים גם בימינו. הרבה מתלמידי בתי ספר שמשתתפים במצעד החיים בפולין באים עם דגל ישראל על כתפיהם.

אנחנו גם זוכרים אנשי ספורט שלא יכלו להרים את דגל המדינה בתחרויות שהיו במדינות שלא נתנו להם להרים את דגל ישראל או לשיר את ההמנון.

כחל ולבן

לחן: נורית הירש מילים: סמדר שיר

<https://www.youtube.com/watch?v=viRnJQDYqdE>

<https://www.youtube.com/watch?v=ToNXsj4mld8> נורית הירש

כחל ולבן הם לא רק צבעי הדגל כחל ולבן הם תקווה ואהבה ואם נמצא כחל-לבן ולא רק על הדגל אולי נדע ימים יפים של תכלת ושלונה. שחר כמו הלילה, כתם כמו תפוז סגל כמו... שכחתי, כי אין לזה חרוז כחל כמו תקווה, לבן כמו אהבה לבן כמו אהבה. כחל ולבן הם לא רק צבעי הדגל כחל ולבן הם תקווה ואהבה ואם נמצא כחל-לבן ולא רק על הדגל אולי נדע ימים יפים של תכלת ושלונה.	כחל כמו שמים, לבן כמו יונה כחל כמו עינים, לבן כמו פנינה כחל כמו תקווה, לבן כמו אהבה לבן כמו אהבה. כחל ולבן כחל ולבן הם לא רק צבעי הדגל כחל ולבן הם תקווה ואהבה ואם נמצא כחל-לבן ולא רק על הדגל אולי נדע ימים יפים של תכלת ושלונה. צהב כמו אשכולית וחום כמו אדמה ירק כמו העלים, אדם כמו שושנה כחל כמו תקווה, לבן כמו אהבה, לבן כמו אהבה.
--	--

מילים ולחן: ישראל רשל

כחל ולבן: עממי

https://www.youtube.com/watch?v=M_MpzEqWL5Y

כחל ולבן שמים ושלג. כחל ולבן זה הפלא ופלא כחל ולבן... כחל ולבן אין צבע אחר. כחל ולבן אני רק חוזר. כחל ולבן...	כחל ולבן, כמו שיר, כמו חלום. כחל ולבן תקווה לשלום. כחל ולבן... כחל ולבן חרמון וכנרת כחל ולבן לבי מזמר את כחל ולבן...	כחל ולבן זה צבע שלי. כחל ולבן צבעי אדמתי. כחל ולבן כחל ולבן זה צבע שלי כל ימי לעולם.
---	--	--

הדגל שלי

עדנה לב

מלים: יורם טהרלב

לחן: אילנה אביטל

<https://www.youtube.com/watch?v=Bwy9FiV2kFo>

אני וגם הסבתא ישבנו פה בצותא על הספסל שבגנה וסבתא שוב חוזרת ושוב היא מספרת מה שהיה לפני המדינה. היום הכל פורח גדל ומתפתח רואה ולא מאמינה והיא תמיד חוזרת צוחקת ואומרת אסור לשכח את המנגינה: הדגל שלי הוא כחל ולבן...	אני וגם הסבתא ישבנו פה בצותא על הספסל שבגנה וסבתא שוב חוזרת ושוב היא מספרת מה שהיה לפני המדינה: אין ישובים בנתה היא מגדל, גדר של תיל, ובלילות שמרה מפני אויב בדפנה וחניתה מהמגדל הביטה ושרה עם כלם מכל הלב:
הדגל שלי הוא כחל ולבן אתמול, היום וגם מחר הדגל שלי הוא כחל ולבן כמו הים והמדבר	

FLAG OVER THE GHETTO

Amos Regev

May 1, 2014

The Nazi soldiers in their black uniforms could not believe their eyes. On the roof of a building in the Warsaw Ghetto's Muranowski Square, two Jewish youths suddenly appeared. With bullets whizzing around them and beset by relentless rapid-fire shooting and strong winds, they hoisted the blue and white Zionist flag with a Star of David in the middle.

"Look, look, it's the Jewish flag, Muranowski Square is in the hands of the Jews!" an eyewitness shouted. But no one pulled out a camera to capture the moment. There is no photograph for the history books, to

be presented alongside the photo of the Soviet flag atop the destroyed Reichstag building or the American flag on the Japanese island of Iwo Jima.

Nor has the event received the attention it warrants in standard narratives of the Warsaw Ghetto Uprising. It did appear in an excellent 2001 American television movie entitled "Uprising."

Only in recent years has the magnitude of that unique moment been understood, thanks to Moshe Arens and his book "Flags over the Warsaw Ghetto" as well as others, mainly members of the revisionist Zionist movement, who have for years been trying to remedy a historical injustice. In their view, the role of fighters from the Jewish Military Union (ZZW) has been underplayed relative to the heroism of fighters from the left-wing Jewish Combat Organization (ZOB). The ZZW fighters were right-wing followers of Ze'ev Jabotinsky.

The debate over correcting the historical narrative of the Warsaw Ghetto Uprising is important, but even more important is the message conveyed to us by those who revolted, no matter which organization they belonged to.

"The dream of my life has risen to become fact, wrote ZOB Commander Mordechai Anielewicz to his deputy Yitzhak (Antek) Zuckerman. "I have been a witness to the magnificent, heroic fighting of Jewish men in battle." This turned out to be the last letter of his life. He died in a bunker at 18 Mila Street, the headquarters of the ZOB, where it is assumed he took his own life by ingesting cyanide.

I don't think I would be wrong if I said his greatest revenge will be in tomorrow's march by the Israeli chief of staff and Jewish army through the death camps; in the flight of Israel Air Force planes through the skies of Auschwitz a decade ago; and in the establishment of the State of Israel and its continued existence, weapons at the ready, and our determination to never let it happen again.